

ANTAL ATTILA

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar;
Politikatörténeti Intézet Társadalomelméleti Műhely*

Globális válságok, rendkívüli kormányzás és demokrácia

A kivételes hatalomgyakorlás hosszú ideje a viták középpontjában áll, hiszen a lényegét tekintve a megoldás lényege a normalitástól való elszakadás és a politikai vezető(k) szinte korlátlan hatalommal való felruházása. Mindez különösen a hatalommegosztáson alapuló alkotmányosság és liberális demokráciák időszakában vet fel igen jelentős problémákat, amikor is a hatalommegosztás elve mintegy „kikapcsolásra” kerül időlegesen a kivételes esemény elhárításának idejére. Persze mondhatjuk a hatalommegosztást és a jogállamiságot tekintve, hogy idővel helyreáll a rend és pusztán időbeli késéssel érvényesül a hatalmi ágak elválasztása, de a kivételesség mindig a végrehajtó hatalom előtérbe kerülését, továbbá a törvényhozás és a bírói kontroll gyengülését eredményezi. De vajon mindennek van-e hatása a demokráciára? A szükséghelyzetek kezelésére szolgáló kivételes állapot eredendően antidemokratikus-e vagy pedig éppen a demokrácia normál állapotban való fenntartásának eszköze? Esetleg az a helyzet, hogy a kivételes jogrend alkalmazásától független eleve demokrácia-problémák vethetők fel azokkal a rezsimekkel szemben, amelyek a kivételes kormányzás eszközeihez nyúlnak? Jelen előadásban a közelmúlt egymásra torló válságai kapcsán áttekintem és bemutatom azokat a szakirodalmakat, amelyek kivételes jogrend és kormányzás demokrácia-problémáival foglalkoznak. Az előadásban a szakirodalom vizsgálata és az elmúlt évek rendkívüli eszközökkel való kormányzás tapasztalatainak bemutatása segítségével különbségeket teszek a klasszikus prezidencializálódás és a végrehajtó hatalom új típusú felemelkedése között, továbbá elemezem a kivételes kormányzati struktúrákban rejlő lehetőségeket és kockázatokat.